

กระทรวงเกษตรฯ จัดพิธีบวงสรวงคันไถงานพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญปี 2567 เพื่อความเป็นสิริมงคลและสร้างขวัญกำลังใจให้แก่เจ้าหน้าที่และผู้ปฏิบัติงาน

นายประยูร อินสกุล ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธานพิธีบวงสรวงคันไถในงานพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ประจำปี 2567 โดยมีผู้บริหารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เทพีคู่หาบทอง และเทพีคู่หาบเงิน เข้าร่วม ณ บริเวณประรำพิธีอาคารจัดเก็บคันไถ กรมส่งเสริมการเกษตร โดยพิธีบวงสรวงคันไถ ได้เริ่มขึ้นในเวลา 09.00 น. ประธานในพิธีจุดเทียนธูปบูชาเครื่องสังเวทบวงสรวงคันไถ พระมหาราชครูพิธีศรีวิสุทธิคุณ ก่อวณาคำอธิษฐานจิต จากนั้นประธานปักธูปบนเครื่องสังเวทบวงสรวงคันไถ นายพิรพันธุ์ คอทอง อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร พร้อมด้วยเทพีคู่หาบทอง หาบเงิน ปักธูปบนเครื่องสังเวทบวงสรวงคันไถ พระมหาราชครูฯ อ่านโองการ ประพรมน้ำเทพมนตร์ และเจิมคันไถ ลำดับต่อมาประธานและอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร นำพวงมาลัยคล้องคันไถ ตามลำดับ จากนั้น ประธานโปรยข้าวตอกดอกไม้ บริเวณเครื่องสังเวทเพื่อความเป็นสิริมงคล ผู้บริหารที่ร่วมในพิธี เทพีคู่หาบทอง หาบเงิน ร่วมวางพวงมาลัยบนพานหน้าคันไถเพื่อสักการะ เป็นอันเสร็จพิธี

ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กล่าวว่า กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มอบหมายให้กรมส่งเสริมการเกษตร เป็นผู้จัดเก็บ ดูแลรักษา ซ่อมแซม ปรับปรุง และจัดเตรียมคันไถ สำหรับเข้าร่วมวันซ้อมย่อย วันซ้อมใหญ่ และวันงานพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ประจำปี 2567 ซึ่งกรมส่งเสริมการเกษตรได้ปฏิบัติหน้าที่นี้มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยในช่วงเดือนเมษายน ก่อนพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญของทุกปี กรมส่งเสริมการเกษตรจะดำเนินการซ่อมแซม ปรับปรุงคันไถให้มีสภาพสมบูรณ์พร้อมใช้งาน และปี 2567 นี้ ได้กำหนดจัดพิธีบวงสรวงคันไถ เพื่อความเป็นสิริมงคลและสร้างขวัญกำลังใจให้แก่เจ้าหน้าที่และผู้ปฏิบัติงาน

ทั้งนี้ ในอดีต คันไถเป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการเตรียมดินก่อนปลูกข้าว ใช้แรงงานสัตว์ เช่น โค กระบือ ในการขับเคลื่อน ซึ่งถูกนำมาใช้ประกอบพิธีไถหว่านในพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญทุกปี โดยพระราชพิธีฯ มีมาแต่โบราณตั้งแต่กรุงสุโขทัยเป็นราชธานีจนกระทั่งกรุงรัตนโกสินทร์ ในสมัยรัชกาลที่ 4 ได้ทรงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้มีพิธีสงฆ์ เรียกว่า “พระราชพิธีพืชมงคล” ร่วมด้วย จึงทำให้พระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ มีพระราชพิธีพืชมงคลรวมกับพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ซึ่งเป็นพิธีพืชมงคลตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา ซึ่งพระราชพิธีฯ นี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ราษฎรในการทำนา เป็นสิริมงคลและบำรุงขวัญแก่เกษตรกร กำหนดจัดขึ้นในเดือนหก ทางจันทรคติ หรือเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นระยะเวลาเหมาะสมในการเริ่มต้นการทำนาของทุกปี โดยในปี 2567 สำนักพระราชวังกำหนดให้มีพระราชพิธีพืชมงคล ในวันพฤหัสบดีที่ 9 พฤษภาคม 2567 ณ พระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม และพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ในวันศุกร์ที่ 10 พฤษภาคม 2567 ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง

สำหรับคันไถ ที่ใช้ประกอบพระราชพิธีฯ ในปัจจุบัน ถูกสร้างขึ้นเมื่อปี 2539 โดยเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมหนองโพ อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี น้อมเกล้าฯ น้อมกระหม่อมสร้างถวายพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ซึ่งมีชุดองค์ประกอบ ดังนี้

1) คันไถ ขนาดความสูงวัดจากพื้นถึงเศียรนาถ 2.26 เมตร และยาวจากเศียรนาถถึงปลายไถ 6.59 เมตร ทาสีแดงชาดตลอดคันไถ หัวคันไถทำเป็นเศียรพญานาคลงรักปิดทอง ลวดลายประดับคันไถเป็นลายกระจิงตาอ้อยลงรักปิดทองตลอดคัน ปลายไถหุ้มผ้าขาวลิบทองสำหรับมือจับ

2) แอกเทียมพระโค ยาว 1.55 เมตร ตรงกลางแอกประดับด้วยรูปครุฑพุดนาคราชล้อมด้วยทองเหลืองลงรักปิดทองอยู่บนฐานบัว ปลายแอกทั้งสองด้านแกะสลักเป็นรูปเศียรพญานาคลงรักปิดทอง ลวดลายประดับเป็นลาย กระจิงตาอ้อยลงรักปิดทองตลอดคัน ปลายแอกแต่ละด้านมีลูกแอกทั้งสองด้านสำหรับเทียมพระโคพร้อมเชือกกระเทาะ

3) ฐานรอง เป็นที่สำหรับรองรับคันไถพร้อมแอก ทำด้วยไม้เนื้อแข็งทาสีแดงชาด มีลวดลายประดับเป็นลายกระจิงตาอ้อยลงรักปิดทองทั้งด้านหัวไถและปลายไถ

4) ธงสามชาย เป็นธงประดับคันไถติดตั้งอยู่บนเศียรนาถทำด้วยกระดาษและผ้าสักหลาด เขียนลวดลายลงรักปิดทองประดับด้วยกระจกแวว มีฟู่สีขาวประดับเป็นเครื่องสูงชนิดหนึ่ง เพื่อประดับพระเกียรติ ธงสามชายมีลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยม ฐานยาว 41 เซนติเมตร สูง 50 เซนติเมตร และเสาธงยาว 72 เซนติเมตร